

Curaat

Over zorg, welzijn en beroepsonderwijs in Groningen, Drenthe en Noord-Overijssel

ZON: nieuwe naam voor vertrouwd samenwerkingsverband

Zijn we klaar voor de toekomst?

Havo Carrousel: beroepsoriëntatie voor havo-4

Inhoud

Colofon

Curaat bevat artikelen over de arbeidsmarkt in de zorg- en welzijnsector en het bijbehorende beroepsonderwijs in de regio Groningen, Drenthe en Noord-Overijssel. Daarnaast bevat Curaat regionaal nieuws van kenniscentrum Calibris en berichten over de projecten vmo Carrousel, havo Carrousel, E-flow Nursing en S-factor. Curaat verschijnt tweemaal per jaar en wordt uitgegeven door ZON. ZON is de coöperatieve vereniging van de verplegende en verzorgende opleidingen van het Noorderpoort, Drenthe College, ROC Menso Alting, Alfa-college en Hanzehogeschool Groningen.

Redactie: Jelly Zuidersma, hoofdredactie (programmamanagement ZON), Elvira Coffetti (Projecten ZON), Gerda Boersema (Calibris), Dety Brink (coördinatie en eindredactie)

Contactadres

Heeft u tips of wilt u reageren? Neemt u dan contact op met Het Stagebureau van ZON. Telefoon 050-575 7475. E-mail: info@netwerkzon.nl

Vormgeving en druk

bureauDRP

Fotografie

Jan Buwalda

Strip

Hans Huisjes

ZON: uitdaging voor duurzaam samenwerkingsverband 4
Evaluatie Provo97 leidt tot nieuwe naam, nieuwe doelen en hernieuwd organisatiemodel

ZON: vernieuwd en toch vertrouwd 6
De organisatie van ZON nader toegelicht

Interview met Gerda Dekker 7
Nieuwe voorzitter DOSS

Verslag beleidsmiddag: zijn we klaar voor de toekomst? 8
Expertisenetwerk buigt zich over prognoses toekomstige regionale arbeidsmarkt

Nieuw stagemodel oplossing voor stagetekort Verzorgende IG 10
Calibris en Het Stagebureau ontwikkelen nieuw stagemodel: pilot in voorjaar 2013

Column: 'Nieuwerwetse fratsen' 11
Hoe ziet de zorg er in 2025 uit? Een toekomstblik van Gerda Boersema.

Directe feedback op BPV-kwaliteit 12
Interview met Riekje Gruppen, Calibris, over kwaliteitsmeting van de BPV

Is je werk je hobby? 13
Dirk de Jonge, strategisch adviseur van Calibris over de hobbybeleving van werk

Nieuwe Carrousel voor havo-4 14
Interview met Visio De Brink over beroepsoriëntatie voor havo-leerlingen

Instrumenten van ZON-project de S-factor in gebruik 15
Overzicht van succesvolle geïmplementeerde instrumenten

Kort nieuws, personalia en aanbod stageplaatsen 16

Op de cover:
Deelnemers van de verkorte opleiding Verzorgende-IG. Ze nemen deel aan de pilot van het project V.O.S. (Zie ook het artikel op pagina 10.)

Provo97: wie kent het nog? Provo97 stond voor 'Project Verzorgende en Verpleegkundige opleidingen 1997' van de gezamenlijke mbo en hbo opleidingen in de provincies Groningen en Drenthe. In juni 1996 werd het als good practice project gepresenteerd in 'De Loper', een nieuwsbrief van de ministeries van VWS en OCenW dat speciaal ging over het nieuwe opleidingsstelsel voor verpleegkundige en verzorgende beroepen. Het project werd in het leven geroepen omdat in die tijd zorg- en onderwijsinstellingen voor de opgave stonden om vanaf 1997 een samenhangend stelsel van verzorgende en verpleegkundige opleidingen te organiseren. Het doel was een goede kwantitatieve en kwalitatieve balans te creëren voor verzorgende en verpleegkundige beroepen op de arbeidsmarkt. Onlangs kwam ik die nieuwsbrief weer tegen en viel mijn oog op het volgende citaat:

'In Groningen en Drenthe hebben de gezondheidsopleidingen elkaar gevonden. Met behoud van eigen autonomie en identiteit hebben de verschillende partners hun krachten op een unieke manier weten te bundelen. De deelnemende opleidingen hebben voor de bestuurlijke en organisatorische vorm van hun samenwerking gekozen voor de coöperatie.'

Nu 15 jaar later kunnen we concluderen dat het samenwerkingsverband Provo97 haar meerwaarde ruimschoots heeft bewezen. De laatste jaren trad Provo97 weliswaar vooral naar buiten als Het Stagebureau Expertisecentrum, maar het gedachtegoed waarmee het is opgericht is nog steeds de drijfveer voor de samenwerking. Dat blijkt onder meer uit een interview in diezelfde nieuwsbrief met de toenmalige bestuurders van Provo97. Daarin zegt onder meer Rob Schuur, die nu nog steeds nauw betrokken is bij het samenwerkingsverband: 'Wij hebben meer aan elkaar dan tegen elkaar, zo hebben wij ontdekt'. Zijn de doelstellingen na 15 jaar veranderd? Nee, niet veel. Wel zijn er andere en spannende accenten. Zoals doelmatigheid van opleidingen met goede doorstroom op de arbeidsmarkt, kritische discussies over de positie van de verpleegkundige mbo en hbo, betere kwaliteit van examinering en sneller participeren op technologische ontwikkelingen. Het zijn thema's die de onderwijsinstellingen en zorg- en welzijnsinstellingen landelijk en regionaal op dit moment dagelijks bezighouden. Daar komt de financiële crisis nog bij waardoor koepelorganisaties, zorg-, en onderwijsorganisaties en landelijke organen zoals Calibris het moeilijk hebben. Het samenwerkingsverband in Noord-Nederland heeft te dealen met deze turbulente omgeving. Robuuste samenwerkingsverbanden zijn dan ook belangrijker

Energiek, cyclisch en duurzaam: ZON!

dan ooit. Zorgvuldige en adequate agendering van thema's is van groot belang om te zorgen dat de samenwerking tot efficiëntie leidt voor de leerling, de student en de zorgvrager. In het najaar van 2012 organiseerde het samenwerkingsverband daarom een beleidsmiddag over die thema's. Met als centrale vraag: zijn we klaar voor de toekomst?

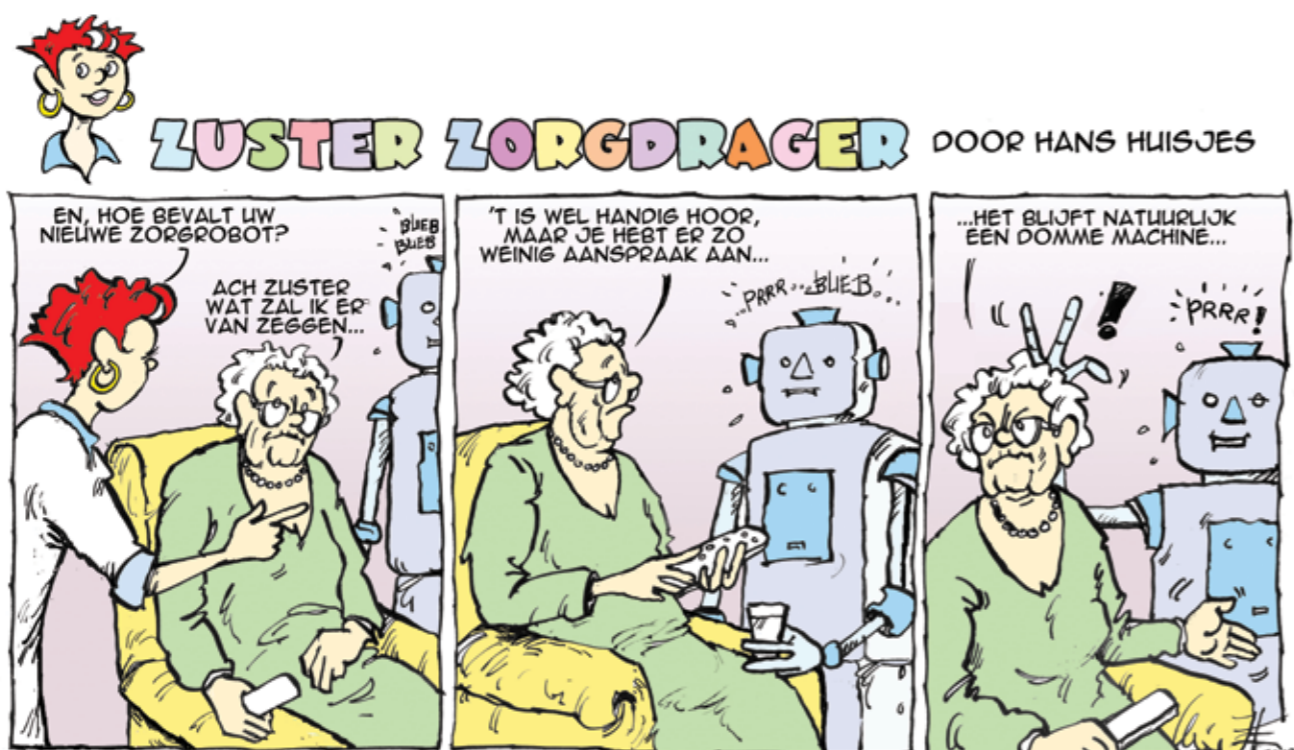
De deelnemers van die beleidsmiddag waren het er over eens: de snelheid en diversiteit van de veranderingen in zorg, welzijn en onderwijs vragen meer dan ooit om een gezamenlijke koers voor de toekomst. Het unieke samenwerkingsverband in Noord-Nederland biedt hiertoe alle mogelijkheden. Want dat samenwerkingsverband is energiek, cyclisch en duurzaam. Als de zon, dus. En daarmee was gelijk een nieuwe, frisse naam voor het samenwerkingsverband gevonden: ZON!

Ons samenwerkingsverband heeft in het verleden zijn meerwaarde bewezen. Veranderingen op de arbeidsmarkt ten gevolge van snel veranderde overheidsmaatregelen konden en kunnen we opvangen. In deze Curaat vindt u artikelen over ZON, over eerdergenoemde beleidsmiddag en ook hoe we met een nieuw stagemodel op actuele problemen inspringen, zoals de onverwacht sterk verhoogde instroom aan leerlingen in de opleidingen Verzorgende IG.

Zijn we klaar voor de toekomst? ZON is in ieder geval een robuuste netwerkorganisatie. Of wij over 15 jaar, in 2027, opnieuw tevreden kunnen terugblikken, zal afhangen van hoe goed wij continu in staat zijn bij dilemma's die onderwijs en praktijkinstellingen raken, het algemene belang voor de leerling, de student en de zorgvrager voorop weten te stellen en het maximale uit die samenwerking weten te halen.

Jelly Zuidersma

ZON: uitdagingen voor duurzaam samenwerkingsverband

15 jaar. Zo lang alweer bestaat de vereniging van verplegende en verzorgende opleidingen van het Alfa-college, Drenthe College, ROC Menso Alting, het Noorderpoort en de Hanzehogeschool Groningen. Opgericht in 1997 en functionerend onder de naam Provo97, heeft de vereniging elke vijf jaar de eigen doelstellingen en werkwijze geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. De laatste evaluatie gebeurde in 2012 en was aanleiding voor een aangescherpt organisatie-model, een opnieuw vastgestelde toekomstvisie én een nieuwe naam: ZON. In dit artikel leest u er alles over.

Provo97 heeft vanaf de oprichting in 1997 elke vijf jaar de doelstellingen en werkwijzen geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Het meest recent gebeurde dat in 2012. Het resultaat daarvan heeft geleid tot een hernieuwde organisatievorm, een opnieuw vastgestelde toekomstvisie én een nieuwe naam: ZON. Die naam is overigens geen afkorting maar staat voor energie, cyclisch en duurzaamheid en typeert daarmee het netwerk van Zorg, Welzijn en onderwijs.

1e aanleiding: verbetering onderwijs

Tijdens de evaluatie die de vereniging in 2012 uitvoerde en het definiëren van een nieuwe visie en doelen, speelden een aantal externe ontwikkelingen een cruciale rol. Een van die ontwikkelingen is dat er van het voortgezet onderwijs en het middelbaar en hoger beroepsonderwijs een grotere doelmatigheid verwacht wordt. Zij zijn samen verantwoordelijk voor een goede basis voor doorstroom naar de arbeidsmarkt en naar vervolgonderwijs. Dat betekent concreet dat het mbo en het hbo een verbetering moeten maken. Zowel op het terrein van besturing en bedrijfsvoering maar ook met voldoende effectieve onderwijstijd door bijvoorbeeld professionele docenten en examens die gegarandeerd op orde zijn. Met als uiteindelijke doel: aantrekkelijke beroepsgerichte doorlopende opleidingen tussen vo, mbo en hbo en een goed georganiseerde en ontwikkelde BPV-/stagecomponent. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat leerlingen/studenten goed begeleid worden bij het kiezen van branches waarin zij zich willen verdiepen. Daar moeten stagemogelijkheden voor georganiseerd kunnen worden.

2e aanleiding: arbeidsmarkt moeilijk voorspelbaar

Uiteraard speelden bij de evaluatie en herijking van de visie en doelen de toekomstverwachting van de arbeidsmarkt een grote rol. Want naast grotere doelmatigheid van het onderwijs is de centrale vraag: leidt het onderwijs de juiste mensen op? Sluit het onderwijs aan bij de (toekomstige) vraag in

de arbeidsmarkt? De landelijke en regionale arbeidsmarkt is in 2012 onderzocht en de resultaten zijn vastgelegd in het rapport Arbeidsmarktprognoses van VOV personeel Zorg en Welzijn 2011-2015. Daaruit blijkt hoe lastig het is om een goed onderbouwd perspectief te schetsen. Er spelen namelijk factoren een dermate grote rol die niet of nauwelijks beïnvloedbaar zijn, zoals effecten van gewijzigd overheidsbeleid of bezuinigingen vanwege de economische crisis.

Resultaten arbeidsmarktonderzoek

Als die onzekere factoren buiten beschouwing worden gelaten, dan laten de landelijke arbeidsmarktprognoses twee scenario's zien van de vraag naar verpleegkundig, sociaal agogisch en verzorgend personeel (in het vervolg VOV-personeel): een laag en hoog scenario. In het lage scenario groeit de vraag gemiddeld met 1,3 procent, in het hoge scenario bedraagt de gemiddelde groei 3,3 procent per jaar. In de verschillende regio's in Nederland zijn die prognoses overigens heel verschillend.

Lage scenario

In het lage scenario neemt het totale aanbod van VOV-personeel sterker toe dan de vraag en dreigen er in de toekomst overschotten aan VOV-personeel te ontstaan. Voor de afzonderlijke kwalificaties binnen het VOV-personeel verschilt dit echter. Er dreigen met name tekorten te ontstaan aan verzorgenden (niveau 3). Dit tekort loopt op tot 8.000 werknemers in 2015 en is voor een groot deel het gevolg van de sterke groei van de vraag naar personeel in de VVT (Verpleging, Verzorging en Thuiszorg) waar veel verzorgenden werkzaam zijn. Ook blijft de vraag in de gehandicaptenzorg naar begeleiders op niveau 3 en 4 stijgen. Het kabinet wil de kwaliteit in de intramurale langdurige zorg verbeteren en stelt hier ook de nodige middelen voor beschikbaar. Ook dit komt tot uitdrukking in een toenemende vraag naar VOV-personeel in de VVT en de gehandicaptenzorg. Tegenover deze tekorten staan overschotten aan verpleegkundigen (niveau 4), helpenden zorg en welzijn (niveau 2) en zorghulpen (niveau 1). Een groot deel van het dreigende tekort aan verzorgenden (niveau 3) zou opgevangen kunnen worden door opscholing van zorgpersoneel met lagere kwalificatieniveaus.

Hoge scenario

In het hoge scenario neemt de vraag naar personeel veel sterker toe dan het aanbod. Hierdoor dreigen in de toekomst tekorten te ontstaan aan personeel. Het totale tekort loopt op tot ruim 26 duizend werknemers in 2015. Net als in het lage scenario ontstaan tekorten aan personeel met een zorgkwalificatie, maar de omvang van deze tekorten

is veel groter. Waar in het lage scenario nog goede mogelijkheden zijn om door op- en omscholing tekorten op te vangen, zijn in het hoge scenario extra maatregelen nodig omdat er tekorten dreigen te ontstaan vooral bij het personeel met een zorgkwalificatie. De tekorten zijn het grootst voor verzorgenden (niveau 3) maar ook voor verpleegkundigen (niveau 4 en 5) en begeleiders gehandicaptenzorg (niveau 3 en 4) dreigen grote tekorten te ontstaan. Bron: arbeidsmarktprognoses van VOV personeel Zorg en Welzijn 2011-2015, Zoetermeer, 25 maart 2012).

Strategische samenwerking onderwijs en werkveld

Onderwijs en zorginstellingen staan voor de opgave vorm te geven aan deze uiteenlopende scenario's. De afgelopen jaren heeft Provo97 een goede relatie met het werkveld opgebouwd. Het Stagebureau heeft in de functie van een centraal aanspreekpunt op het gebied van BPV en Stage haar waarde bewezen. De platforms Innovatie, Planning en Onderwijs en Examinering (voorheen Kenniskring Beoordelen) hadden een belangrijke innovatieve en initiërende rol van de Provo97-activiteiten naar respectievelijk de zorginstellingen en de onderwijsinstellingen. Het StageCoördinatorenOverleg (SCO) had een belangrijke signalerende rol. Hierdoor is een hecht netwerk ontstaan en was het mogelijk om activiteiten te verankeren. Het dagelijks bestuur, DOSS wil deze overleggen dan ook graag behouden en op enigerlei wijze terug zien in de nieuwe organisatie- en netwerkstructuur. Daarnaast is onderzocht hoe de vereniging zelf en dat samenwerkingsverband zich nog verder zouden kunnen verbeteren en versterken.

Samenwerkingsverband versterken

Tijdens de evaluatie van Provo97 en daarmee de start van ZON is vastgesteld dat het bestaande samenwerkingsverband in Noord-Nederland veel kansen biedt. Er is in de regio sprake van een hecht netwerk. Onderwijs en

werkveld onderhouden al via het Stagebureau, de platforms Innovatie, Planning en Onderwijs en Examinering en het StageCoördinatorenOverleg een nauwe relatie.

Meer strategische afstemming

Een van de conclusies is dat er met name behoefte is aan een duidelijker verbinding tussen het tactisch en strategisch niveau van scholen en zorginstellingen. ZON heeft daarom besloten ook een strategisch overleg tussen onderwijs- en zorginstellingen op bestuurlijk niveau te starten. Daarnaast is vastgesteld dat de interne communicatie binnen de vereniging en met het expertisenetwerk verbeterd kan worden door bijvoorbeeld een intensievere en frequentere afstemming tussen de verschillende bestaande overlegvormen. Ten slotte wil ZON de eigen organisatie-structuur duidelijker communiceren naar externe relaties.

Doelen strategisch overleg

Het strategische overleg tussen onderwijs en arbeidsmarkt, dat in 2013 al concreet vorm gaat krijgen, zal zich bezighouden met een aantal belangrijke gespreksonderwerpen. Allereerst is het doel om samen de gewenste inhoud en vorm van het onderwijs op de lange termijn vast te stellen. Daarnaast zal in dit strategisch overleg ook een visie geformuleerd worden op opleiden en de sector Zorg en Welzijn in 2020 in Groningen en Drenthe. Hiermee is al een begin gemaakt in de provincie Drenthe. De leden van het strategisch overleg buigen zich gezamenlijk over de opleidingsvraag van zorgaanbieders op korte en langere termijn en de dilemma's naar aanleiding van de prognoses uit eerder besproken arbeidsmarktonderzoek. De opleidingsvraag zal in de andere ZON-overleggen verder worden uitgewerkt. De overleggen en communicatiekanalen die er al zijn, zal ZON optimaal benutten en met elkaar verbinden.

Jelly Zuidersma | programmamanager ZON

ZON | NETWERK VOOR ZORG-
WELZIJNSOPLEIDINGEN

ZON: vernieuwd en toch vertrouwd

ZON is de nieuwe naam van de coöperatieve vereniging van de verplegende en verzorgende opleidingen van het Alfa-college, Drenthe College, ROC Menso Alting, het Noorderpoort en de Hanzehogeschool Groningen. De vereniging vormt een centrale en verbindende schakel binnen het netwerk van zorg- en welzijnsinstellingen, kenniscentra en brancheorganisaties en betreft en verbindt daarbij ook organisaties binnen het voortgezet onderwijs en (projecten van) de overheid. ZON is actief in Groningen, Drenthe en Noord-Overijssel.

Doelen en thema's

Het doel van ZON is om op langere termijn een goede aansluiting te creëren tussen onderwijs en arbeidsmarkt met daarbij passende onderwijsarrangementen voor reguliere en nieuwe doelgroepen. De thema's waar ZON en het expertisenetwerk aan werkt worden soms uitgewerkt op strategisch niveau, dan weer op tactisch niveau en soms ook op operationeel niveau. Voor het mbo sluiten de thema's aan bij het actieplan Focus op vakmanschap en voor het hbo wordt altijd aansluiting gezocht bij de meest recente ontwikkelingen vanuit de hbo-raad als beroepenhuis V&V 2020. De thema's zijn doelmatigheid en samenwerking, opleidingen verkorten en intensiveren, examenprofielen, herijken van KD's, nieuwe bekostigings-systematiek, beroepstructuur V&V 2020 en inhoudelijke en innovatieve ontwikkelingen in de zorg

Het expertisenetwerk

ZON heeft een hecht expertisenetwerk van onderwijs- en zorgorganisaties op tactisch en uitvoerend niveau. Het doel is om te zorgen voor voldoende en adequate informatie-uitwisseling over de gewenste inhoud en vorm van het onderwijs op strategisch en bestuurlijk niveau. Om dit doel te bereiken wil ZON alle communicatiekanalen optimaal benutten. Alle relevante beschikbare informatie wordt daarom (pro)actief aangeboden aan professionals binnen zorg- en onderwijsorganisaties. Het doel van het contact met het expertisenetwerk is daarnaast dat er voor de langere termijn innovatief BPV- en stagebeleid geïnitieerd en ontwikkeld wordt voor de meer dan 5.000 studenten die jaarlijks via het Stagebureau van ZON worden gematcht. ZON nodigt het expertisenetwerk uit voor vaste overleggen en organiseert ook (thema)bijeenkomsten. Op de website www.netwerkzon.nl vindt u hierover alle informatie.

Jelly Zuidersma | programmamanager ZON

Het dagelijks bestuur van ZON, van links naar rechts: Inge Biesbroek (voormalig voorzitter DOSS, Hanzehogeschool Groningen), Elvira Coffetti (ZON), Henriëtte Bos (Noorderpoort), Greet Buijter (Hanzehogeschool Groningen), Gerlof Boersma (ROC Menso Alting), Jelly Zuidersma (ZON), Gerda Dekker (nieuwe voorzitter DOSS, Alfa-college), Jenske Lorijn (Drenthe College)

Organisatiestructuur

- Algemene Ledenvergadering (A.L.V.)
De A.L.V. behandelt jaarplan, begroting en jaarrekening, treedt op als sparringpartner voor de directies voor de strategische onderwerpen.
- Dagelijks bestuur (DOSS)
De directies van de opleidingen vormen het dagelijks bestuur. DOSS-leden hebben een adviesrol voor strategische thema's aan de eigen Colleges van Bestuur.
- Het Stagebureau van ZON coördineert vraag en aanbod voor leerlingen van het vmbo, mbo en hbo.

Interview Gerda Dekker nieuwe voorzitter DOSS

Gerda Dekker, regiodirecteur Groningen van het Alfa-college, is sinds 1 januari 2013 voorzitter van DOSS, het dagelijks bestuur van ZON. 'Het is een uniek samenspel zoals wij dat binnen de zorgopleidingen georganiseerd hebben. Heel belangrijk dat we dat blijven doen.' Een gesprek.

Je bent sinds een jaar lid van het dagelijks bestuur en sinds kort voorzitter. Wat valt je op?

'Wat mij vooral binnen DOSS opvalt is dat we weten dat we samen sterker staan, maar dat alle afzonderlijke deelnemers toch hun eigen identiteit behouden. Soms hebben deelnemers wat meer tijd en ruimte nodig om strategische thema's te verkennen en daar is oog voor. Die strategische thema's zijn beslist niet de gemakkelijkste, maar toch durven we ze te agenderen en daarmee grenzen te verleggen. Soms betekent dat dat het binnen zo'n samenwerkingsverband een beetje gaat 'schuren', maar dat is juist goed. Daarmee krijgen we samen zaken in beweging.'

Wat is de grootste uitdaging voor ZON de komende jaren?

'Zoals bekend spelen in de wereld van de zorg zeer veel initiatieven en zijn er vele innovatieve ontwikkelingen. Het is voor de leden van ZON van groot belang om daar regie op te houden. Dat betekent dat je weet aan welke tafels je moet zitten. De komende tijd moeten we als ZON elkaar ook goed in positie brengen én houden. Pro-actief opereren in de wereld van de zorg: dat wordt de belangrijkste taak van directies en bestuurders. En zitten we eenmaal aan de juiste tafels, dan moeten we ervoor zorgen dat we niet alleen voor onszelf de juiste vragen stellen, maar ook voor elkaar.'

Het dagelijks bestuur wil dat er meer verbinding komt tussen strategie en operatie binnen het netwerk. Hoe gaat dat gebeuren?

'We willen inderdaad dat er meer onderlinge communicatie op gang komt en dat we zorgen voor de juiste afstemming. Dat begint er al mee dat DOSS van alle zaken goed op de hoogte is. Het netwerk van ZON kan daar uitstekend voor zorgen, want praktijkopleiders en docenten werken in dat netwerk heel concreet samen. Ons doel is dat die praktijkopleiders en docenten ons, het dagelijks bestuur dus, zien als hun platform. Een platform waar je de juiste vragen neerlegt, voor een juiste besluitvorming. Iedereen die een vraag stelt aan DOSS krijgt een antwoord terug, ook als dat antwoord luidt dat we iets niet doen.'

Gerda Dekker, regiodirecteur Groningen van het Alfa-college is sinds 1 januari 2013 voorzitter van DOSS, het dagelijks bestuur van ZON.

DOSS is dus ook een platform waar mensen uit de praktijk informatie kunnen halen en brengen?

'Inderdaad. En dat is van belang, want we starten ook met het werkveld strategisch overleggen. Dat doen we op koepelniveau; begin juni is het eerste strategische overleg gepland. Ook met bijvoorbeeld GGZ Nederland willen we overleggen starten. Kortom: alle contacten en alle informatie willen we zo goed mogelijk benutten.'

Detty Brink | redactie Curaat

ZON-beleidsmiddag: zijn we klaar voor de toekomst?

De ontwikkelingen en trends in de zorg- en welzijnsector gaan razendsnel. Maar wat zijn die trends, wat betekenen ze voor de toekomstige regionale arbeidsmarkt? Is het middelbaar en hoger beroepsonderwijs voldoende voorbereid op de toekomst? ZON organiseerde in oktober 2012 een beleidsmiddag speciaal over deze onderwerpen. Met branchevertegenwoordigers, Calibris en leden vanuit de diverse ZON-overleggen zoals Platform Innovatie, Platform Planning en vertegenwoordigers vanuit het ZON-bestuur DOSS. Een impressie.

'Stel, het is 2020. Is het onderwijs en het werkveld op dat moment goed voorbereid en ingespeeld op de maatschappelijke ontwikkelingen? Hebben we ons onderwijsaanbod dan goed afgestemd op de vraag van de arbeidsmarkt in onze regio?' Met die vragen openden Inge Biesbroek (Hanzehogeschool Groningen) en Jelly Zuidersma (programmamanager) de beleidsmiddag die ZON in oktober 2012 organiseerde. Uit de eerste reacties bleek dat de ruim 25 deelnemers enigszins sceptisch daarover zijn. Zowel de aanwezige vertegenwoordigers uit het onderwijs als de diverse branches denken dat onderwijs en zorg- en welzijnsinstellingen de ontwikkelingen slechts met de grootste moeite zullen kunnen bijbenen.

Huidige tempo niet hoog genoeg

'Technologisch gezien is er nu al veel meer mogelijk dan we in onze instellingen kunnen inbedden', zei één van de deelnemers aan de beleidsmiddag. 'Het tempo waarop instellingen en onderwijs op technologische ontwikkelingen inspelen is lang niet hoog genoeg. Er is momenteel zelfs sprake van een rem op ontwikkelingen. Als we zo doorgaan als nu, zijn we er in 2020 beslist niet klaar voor.' Een andere deelnemer vulde aan: 'Denk alleen al aan ontwikkelingen binnen ziekenhuizen, die gaan ongelooflijk snel. In 2020 zal in ziekenhuizen echt een andere zorg geboden worden dan nu het geval is. ICT zal bijvoorbeeld veel meer geïntegreerd zijn in het dagelijkse werk. Ik denk dat bij ziekenhuizen al op korte termijn de vraag naar niveau 5 verpleegkundigen sterk toeneemt.'

Meer specialistische kennis

Tijdens de bijeenkomst gingen de aanwezigen, opgesplitst in groepen, dieper in op toekomstige trends binnen de sector. Ook die gesprekken bevestigden bovengeschets beeld: deskundigen binnen het onderwijs en werkveld verwachten dat het werkgebied sterk zal veranderen en dat dat andere competenties van medewer-

kers zal vragen. De verwachting is ook dat de complexiteit van de zorgverlening toeneemt. In de toekomst zal er meer sprake zijn van ketenzorg, taakverschuiving en een behoefte aan professionals met specialistische kennis. 'Verzorgend en agogisch werk groeit naar elkaar toe en als gevolg van de vergrijzing zullen we meer geriatisch opgeleide medewerkers moeten hebben', aldus een van de deelnemers. En: 'De ontwikkelingen betekenen ook dat jongeren opgeleid moeten worden in meer innovatieve omgevingen. Misschien moeten we wel andere vooropleidingen vragen of zorgopleidingen met technische opleidingen aan elkaar verbinden.'

Tekorten en overschotten

Andere competenties, andere zorg. Sluit de toekomstige vraag naar gekwalificeerd personeel aan bij het aanbod? Tijdens de beleidsmiddag stond Karin Doornbos van ZorgpleinNoord daar uitvoerig bij stil toen ze de uitkomsten van het recent gehouden arbeidsmarktonderzoek en de arbeidsmarktprognoses tot 2015 in de noordelijke provincies presenteerde. (Zie ook het artikel op pagina 4 en 5. Red.) Uit die prognoses blijkt dat er in Noord-Nederland in de nabije toekomst sprake zal zijn van frictie op de arbeidsmarkt. Er zijn uiteenlopende scenario's voor wat betreft de toekomstige vraag naar verpleegkundig, sociaal agogisch en verzorgend personeel, maar het meest opvallend is dat er met name tekorten zullen ontstaan aan verzorgenden niveau 3, maar ook aan verpleegkundigen niveau 4 en 5 en begeleiders in de gehandicaptenzorg. Daartegenover ontstaan er in de noordelijke regio ook overschotten aan arbeidskrachten, zoals bijvoorbeeld verpleegkundigen niveau 4, helpenden en zorg hulpen.

Van links naar rechts (met de klok mee): Jacob Oost (Calibris), Henriëtte Bos (Noorderpoort), Wilma de Groot (Interzorg), Ingrid Mennegat (De Trans), Willy Wollerich (Noorderpoort), Jelly Zuidersma (ZON), Erik Jansen (Hanzehogeschool Groningen)

Inge Biesbroek, voormalig DOSS-voorzitter: 'Het middelbaar en hoger onderwijs moeten stilstaan bij de toekomstige arbeidsmarkt.'

Discussie op scherp

'Ik wens ons toe dat wij de discussie over dit onderwerp scherp voeren', zei Inge Biesbroek tijdens de beleidsmiddag. 'Het middelbaar en hoger onderwijs moeten stilstaan bij die toekomstige vraag op de arbeidsmarkt én de vraag hoe wij daar als onderwijs opleidingspotentieel tegenover zetten. De Hanzehogeschool Groningen heeft dit jaar voor het eerst besloten tot een beperkt aantal plaatsen. We gaan dus niet meer 'oeverloos' opleiden. Als Hanzehogeschool hanteren we op dit moment nog geen selectiecriteria, maar daar wordt wel aan gewerkt.' Loes van Denderen van het Alfa-college aanvullend: 'Ook bij ROC's worden zaken als intake en instroom belangrijker. Door groei wordt gezien de nieuwe bekostigingsregels steeds lastiger en daarom wordt het voor ROC's onaantrekkelijk als leerlingen de opleidingen niet kunnen halen. Dat gegeven zal direct van invloed zijn op het aannamebeleid. Dat betekent ook dat beroepsoriëntatie in het onderwijs zoals de Carrousel en branchemarkten steeds belangrijker worden.'

Strategisch samenwerken

'Doelmatigheid van het beroepsonderwijs vergroten en strategisch samenwerken tussen het onderwijs en het werkveld. Dat zullen de belangrijkste doelen zijn van ZON in de komende jaren', verduidelijkte Jelly Zuidersma aan het slot van de beleidsmiddag. 'De huidige samenwerkingsstructuur in Noord-Nederland is sterk, maar die willen we gezien de uitdagingen van de komende jaren nog verder verankeren en uitbouwen. Want naast een strakker aannamebeleid op opleidingen, zal iedereen zich moeten blijven inspannen om de instroom op peil te houden. Strategische relaties tussen onderwijs en werkgevers in de zorg zijn daarom onontbeerlijk. Diezelfde werkgevers hebben belang bij adequate partners in de opleidingswereld, om het imago van beroepen in de zorg te versterken. Alleen dan kunnen we de verwachte dilemma's zoals tekorten aan arbeidskrachten het hoofd bieden. Het is dus ieders belang om partner te blijven.'

Detty Brink | redactie Curaat

Van links naar rechts: Greta Toxopeus (Icare), Chris Hengeveld (Alfa-college), Loes van Denderen (Alfa-college). Op de voorgrond: Gerda Dekker (Alfa-college) en Gerda Boersema (Calibris)

Oplossing voor stagetekort Verzorgende IG

In de zomerperiode van 2012 kozen ten opzichte van voorgaande jaren 120 meer jongeren in de provincie Groningen voor een opleiding in de zorg. Dit is (veel) meer dan verwacht. Jongeren kiezen voor de zorg omdat ze verwachten daarmee in de toekomst een baan te krijgen. Gezien de toekomstige arbeidsmarktprognoses nog steeds een reële verwachting. Een gevolg van de toename is dat de druk op stageplaatsen toeneemt. Binnen de niveau 3 opleiding Verzorgende IG is er zelfs sprake van een stageplaatsentekort. Het antwoord is inmiddels gevonden met een nieuw stagemodel.

Het totaal aantal studenten dat in 2012 koos voor een opleiding tot Verzorgende of Verpleegkundige is ten opzichte van 2011 met 20% gestegen. Het positieve nieuws daarbij is dat 50 - in 2012 - gediplomeerde jongeren uit de niveau 2 Helpende Zorg en Welzijn opleidingen doorstromen naar een niveau 3 opleiding Verzorgende IG. Een groot aantal komt uit de opleidingen via de Gildes. Deze verhoogde instroom geldt voor het Alfa-college, Noorderpoort, ROC Menso Alting en speelt zowel in de stad Groningen als daarbuiten. Deze grote instroom was in het voorjaar van 2012 niet te voorzien met als gevolg dat in Groningen eind 2012 een tekort aan stageplaatsen ontstond.

V.O.S.: antwoord op stageplaatsentekort

De oplossing voor het stagetekort is gevonden in een nieuw stagemodel: V.O.S. De afkorting staat voor verdiepende oriënterende stages. De stages vormen een onderdeel van het traject verkorte opleiding Verzorgende IG. Dit is een tweejarige opleiding voor studenten die in het bezit zijn van het diploma helpende zorg en welzijn, een welzijnsopleiding op niveau 3 of 4 of eerder een of twee jaar de opleiding verzorgende of verpleegkundige hebben gedaan, maar deze niet hebben afgemaakt. Juist voor deze groep studenten zijn extra en goed georganiseerde stageplaatsen nodig zodat zij over twee jaar als gediplomeerde Verzorgende IG de arbeidsmarkt kunnen betreden.

Oriëntatie binnen zorgbranches

In hun vooropleiding hebben de studenten van de verkorte opleiding Verzorgende IG ervaring opgedaan met het ondersteunen van wonen en huishouden en begeleiden van ADL en bij activiteiten in de ouderen- of gehandicaptenzorg. Via het stagemodel V.O.S., dat eerst begint als pilot, kunnen deze eerstejaars studenten zich in een aantal verschillende zorgbranches oriënteren. De oriëntaties vinden plaats in de periode februari tot en met juli

2013. Voor participatie aan dit pilotproject zijn zorginstellingen inmiddels benaderd door medewerkers van het Stagebureau van ZON en door Calibris. Beide organisaties zijn ook partner in dit pilotproject.

Extra ondersteuning voor stage-aanbieders

Calibris heeft voor het stagemodel V.O.S. mensen en middelen vrijgemaakt om samen met andere partijen meer en betere stageplaatsen te regelen voor de groep studenten van de verkorte opleiding Verzorgende IG. Zorginstellingen die stageplaatsen voor deze studenten aanbieden, komen in aanmerking voor extra ondersteuning en een vergoeding. Bent u geïnteresseerd of wilt u meer informatie, neem dan contact op met Lisanne Elzes, coördinator van V.O.S. (050-5757475) of met Calibris: Marion Halm (06-14902820, m.halm@calibris.nl) of Riekje Gruppen (06-34492533, r.gruppen@calibris.nl).

Schelte van der Zee | Regiomanager regio Noordoost Nederland, Calibris

Lisanne Elzes, coördinator van V.O.S.

‘Leerlingen van de verkorte opleiding Verzorgende IG liepen voorheen vaak stage in de ouderenzorg terwijl ze in hun vooropleiding daar meestal ook al stage hadden gelopen. Door het project V.O.S krijgen ze de kans om zich ook te verdiepen in de branches gehandicaptenzorg, kraamzorg, geestelijke gezondheidszorg en thuiszorg. De meerwaarde van dit project is dat leerlingen een beter beeld krijgen van de verschillende branches waarin een verzorgende werkzaam kan zijn en het voor de leerlingen makkelijker wordt om in hun tweede jaar een brancheverdieping te kiezen. Doordat de leerlingen beter in staat zijn om een keuze te maken zal dit uiteindelijk leiden tot minder schooluitval.

In dit project wordt de leerlingen ook de mogelijkheid geboden om zich te verdiepen in techniek in de zorg. Techniek zal de komende jaren een steeds prominenter rol krijgen in de uitvoering van zorg. Het is belangrijk om leerlingen zo vroeg mogelijk kennis te laten maken met techniek en er voor te zorgen dat ze er vertrouwen in krijgen. Leerlingen kunnen hun ervaringen uiteindelijk ook weer doorgeven aan hun toekomstige collega's. Ze worden dus een soort ambassadeurs van techniek in de zorg.’

Column: ‘Nieuwerwetse fratsen’

Het is dinsdag 12 december 2025, kwart voor elf 's avonds. In haar eigen huis in Termunten, in de buurt van Delfzijl, maakt een 76-jarige alleenstaande oud-verpleegkundige zich klaar om naar bed te gaan. Ze is deels verlamd en zit in een rolstoel; een paar jaar geleden werd ze getroffen door een hersenbloeding. Zoals elke avond spreekt ze haar dagboek in op haar dagboek-app. Dit is haar verhaal van vandaag.

Vanmorgen goed op gang geholpen door de zorgkundigen. Wat hadden ze weer veel technische apparatuur bij zich! SpaceShip-Five is er niets bij. Alle bevindingen zijn weer netjes vastgelegd in mijn digitale dossier. Ik moet het nog nalezen, maar het staat wel ergens op mijn digitale netwerk. Om negen uur gingen ze weg en was ik weer alleen thuis. Alhoewel alleen. Als het goed is ziet een zorgverlener van de Zorgboulevard in Delfzijl via de camera precies wat er hier gebeurt. Maar die camera had blijkbaar kuren vandaag. Op de een of andere manier zagen en hoorden ze bij de Zorgboulevard mij niet. De sensor is te gevoelig voor temperatuur- en vochtverschillen, denk ik. Hier andere temperaturen dan in China. Wilde doorgeven dat de plasrobot niet goed werkt. Ik maar roepen en zwaaien. Leek koningin Máxima wel. De mobiele robot deed het gelukkig wel goed. Gaf me keurig om de vier uur medicijnen, maakte m'n bril schoon en heeft de schoenen gepoetst. Wie had dat 15 jaar geleden gedacht. Het is wat, die nieuwerwetse fratsen. De Zorginnovatiewet die er dit jaar komt zal nog wel meer verrassingen uit de hoge hoed toveren! Woonden mijn kinderen maar dichterbij. Maar ja, die zijn in de crisistijd vertrokken naar het westen van het land en zijn daar met hun eigen carrières bezig. Ik wilde zo graag even naar buiten. Naar de dijk de zee ruiken. Maar wie gaat er mee? Kon ik maar extra hulp inkopen, maar dat lukt niet. Die crisistijd kostte Jan z'n baan bij Akzo en ik met die pensioenbreuk ...

Tussen de middag heeft de bezorgslager lekkere stamppot mous gebracht. Weer samen met buurman Max gegeten. Hij wordt volgende week 103 jaar. Wat is het toch fijn dat de gemeente de mantelzorg zo goed geregeld heeft met de nieuwe regeling “van gemakken voorzien”. Vanavond kwam Jasper onverwacht langs. Wat ben ik toch blij met zo'n lief kleinkind. Hij is alweer 17. Met hem een wedstrijdje gedaan wie de meeste nieuwe woorden kent. Ik bedacht ‘omdenkkelzingsgerichtkunde’. Jasper vond het een mooi woord en heeft het doorgestuurd naar de Van Dale app. Jasper was wat verdrietig. Hij zit op de opleiding Helpende en is klaar voor zijn stage, maar hij kan geen stageplaats vinden. Als hij over vier weken nog niets heeft, moet hij stoppen. Zo sneu. Dat joch wil graag de zorg in en hij heeft zoveel talent en

is er geknipt voor. Maar bij het weggaan glunderde hij weer een beetje toen hij vertelde over zijn bezoek aan mijn lease-kleinkind. Blijkbaar kunnen hij en Lisa het goed vinden. Grappig, hoe hij af en toe weer van die ouderwetse woorden gebruikt, want hij zei: ‘Lisa is echt vet chill, ze lijkt op u, oma.’ Ondertussen at hij de koekjestrommel met café groen-wit helemaal leeg. Verhipte jong toch!

‘s Avonds nog even Dagblad van Europa gelezen op m'n flatscreen. Er stond een lang artikel op over stageproblemen in de zorg. Ik dacht: in 2025 moeten jongeren in Europa toch zo langzamerhand wel een startkwalificatie kunnen behalen. Dit is toch een onderdeel van dat maatschappelijk sociaal verantwoord ondernemen? Het is toch zeker geen 2015 meer! Maar vandaag doe ik niets meer. Ik rij naar m'n slaaphoek en schakel m'n rolstoel in de automatische slaapstand. En voor mijn robot: ‘slaap lekker en morgen gezond weer op’.

Gerda Boersema | Strategisch adviseur Calibris

Gilde-nieuws

In februari 2013 is Het Twaalf Hoven Gilde in Winsum gestart. 24 studenten Helpende Zorg Welzijn van het Alfa-college en Noorderpoort uit de stad Groningen volgen hier hun opleiding.

Het Martini Gilde heeft een nieuw groter leerhonk op de 4e etage van het Martini Ziekenhuis in Groningen gekregen. Dit Gilde heeft inmiddels 28 studenten.

Calibris-training ‘Train de trainer’

De tweedaagse training ‘Train de trainer’ is ontwikkeld voor praktijkopleiders die zelf de basistraining Competent Methodisch Opleiden in de Beroepspraktijk binnen het eigen leerbedrijf willen verzorgen. De basistraining richt zich op de competenties van de werkbegeleider in de rol van opleider, begeleider en beoordelaar. Data en locatie: 4 en 25 april 2013 van 09.30 uur tot 16.30 uur in Postillion Hotel Haren. De actualiseringstraining ‘Train de trainer’ voor reeds geschoolde licentiehouders is op 16 mei 2013, van 09.30 uur tot 16.30 uur in Postillion Hotel Haren. Meer info www.calibriscontract.nl of bel met de Calibris adviseur

Directe feedback op BPV-kwaliteit

Kenniscentrum Calibris heeft een nieuw instrument ontwikkeld voor de kwaliteitsmeting van de BPV (beroepspraktijkvorming). Daarmee gaat een wens van veel leerbedrijven in vervulling. Het meetinstrument ondersteunt het duurzaam verbeteren van de BPV en laat zien over welke BPV-kwaliteit een leerbedrijf beschikt. Riekje Gruppen, adviseur bij Calibris, is er enthousiast over en vertelt over haar bevindingen.

In de Kwaliteitsmeting BPV komen vijf verschillende gebieden aan de orde: strategisch beleid, organisatie, werving en selectie, begeleiding op de BPV-plaats en afstemming tussen onderwijs en leerbedrijf. Riekje Gruppen: 'Via een digitale vragenlijst meet een leerbedrijf aantoonbare kwaliteitsaspecten zoals wat er voor de BPV geregeld en vastgelegd is. Daarnaast kunnen studenten, docenten en stagebegeleiders een review over een leerplaats schrijven. Zij geven feedback op de BPV-aspecten die voor hen van toepassing zijn. Zo wordt snel duidelijk of de beoogde kwaliteit ook in de praktijk zo ervaren wordt.'

Digitale werkwijze via MijnCalibris

Leerbedrijven kunnen via de adviseur van Calibris de kwaliteitsmeting in hun organisatie introduceren. 'Calibris-adviseurs helpen leerbedrijven (eerst) op weg', vertelt Riekje Gruppen. 'Via een eigen pagina op MijnCalibris kunnen ze vervolgens digitaal aan de slag om te beginnen met de vragenlijst 'aantoonbare kwaliteit'. Vanuit MijnCalibris kunnen ze die vragenlijst eenvoudig mailen naar de student, (praktijk)opleider en de docent van het ROC en ze uitnodigen om een review in te vullen. Een leerbedrijf heeft daarvoor alleen de emailadressen nodig. Dat maakt dit instrument uiterst klantvriendelijk en bovendien zijn resultaten snel bekend. Rapporten zijn eenvoudig in te zien en te downloaden om te gebruiken als basis voor overleg over BPV binnen de organisatie'.

Waardevolle, objectieve informatie

Riekje Gruppen ziet voor leerbedrijven een grote meerwaarde. 'Met de uitkomsten van de meting en reviews krijgt een leerbedrijf concrete handvatten voor een mogelijk verbeter- of ontwikkeltraject op gedetailleerd niveau. Voor grote organisaties levert het waardevolle en objectieve informatie op over leerklimaat en -omgeving op de verschillende leerplaatsen.' Over de vraag of er

kosten aan verbonden zijn is ze duidelijk: 'Calibris ondersteunt bij het verhogen van de kwaliteit van leerplaatsen en ziet dit instrument daarvoor als een goed middel. Calibris biedt deze service daarom kosteloos aan en verwacht daarmee meer inhoud te kunnen geven aan de titel 'Erkend Leerbedrijf'.'

Opleiden beter stuurbaar

Calibris verwacht dat de reacties uit het 'veld' positief zullen zijn. Riekje Gruppen: 'Dat is zeker een reële verwachting. Iedereen is gebaat bij kwaliteit en dat kan nu zichtbaar worden gemaakt. Studenten, organisaties en opleiders hebben baat bij een kansrijke, modern ingerichte omgeving waarin zo veel mogelijk te leren valt in een zo kort mogelijke tijd. Mijn eerste eigen ervaringen heb ik opgedaan binnen de zorg en die zijn goed. Leerbedrijven willen graag meedoen en zich onderscheiden en daarmee laten zien dat ze opleiden als een serieuze zaak beschouwen. De P&O- en opleidingsafdelingen binnen leerbedrijven maken bovendien hun werk zichtbaarder en beter stuurbaar.'

Gerda Boersema | Strategisch adviseur Calibris

5 doelen Kwaliteitsmeting BPV

- kwaliteit van de BPV is eenvoudig inzichtelijk te maken
- sterke punten en verbeterpunten zijn helder kwaliteitsver-
- betering wordt een cyclisch, continu proces
- er ontstaat een dialoog tussen leerbedrijf, Calibris, onderwijs en student

Calibris verstaat onder een BPV met kwaliteit 'de mate waarin het leerbedrijf voorwaarden heeft gecreëerd voor een maximaal leerrendement van een student in een actuele leeromgeving'. In de praktijk betekent dit voor een leerbedrijf:

- Bewust opleidingskeuzes maken
- De taak- en rolverdeling van de BPV binnen het leerbedrijf helder omschrijven
- Zorgen voor een duidelijke werving en selectie
- De student deskundig begeleiden
- Duidelijke afspraken maken met het onderwijs

Voor meer informatie over de 'Kwaliteitsmeting BPV', kunt u contact opnemen met uw Calibris-adviseur.

Is je werk je hobby?

Aan het einde van een middag, slenterend over een rommelmarkt, viel mijn blik op een bord. Het was zo'n klein cadeautje die je soms in het leven krijgt. Het bord was een beetje achteraf opgehangen en er stond een waarheid op geschreven die eigenlijk een prominentere plek verdient: "Als je doet wat je leuk vindt en waarin je gelooft, hoef je nooit meer te werken."

Ik doe werk wat ik leuk vind, maar is werk daarmee mijn hobby? Ik hoop het niet. Ik werk met veel plezier en passie, maar nee. Werk is niet mijn hobby.

Werk kan wel een hobbybeleving in zich hebben. Je kiest er vrijwillig voor, doet het met passie en enthousiasme en je krijgt er energie van. Sinds januari van dit jaar ben ik werkzaam als Strategisch Adviseur voor Calibris in Noord Oost Nederland. Mijn professionele roots liggen niet in Zorg, Welzijn of Sport. Wel heb ik jarenlang gewerkt op het snijvlak van arbeidsmarkt en scholing. Daarmee ben ik goed bekend en elke dag opnieuw balanceer ik er met veel plezier op.

Het afgelopen jaar heb ik met vele professionals op allerlei niveaus binnen de sector zorg en welzijn gesproken. Het viel me op hoe bevlogenheid, betrokkenheid en passie in grote mate aanwezig zijn. Heerlijk om te zien. Vooral de intrinsieke kracht is opvallend; mensen die geloven in wat ze doen en voor wie het snijvlak werk en hobby in alle waarschijnlijkheid niet zo scherp is.

Ongekende ontwikkeling

Zoals bekend gaat de wereld van Zorg en Welzijn de komende jaren een ongekende ontwikkeling doormaken. Niet alleen inhoudelijk, maar ook het tempo van de verandering zal ongekend zijn. Zo zal de nieuwe medewerker worden opgeleid in een veranderende leeromgeving, die gekenmerkt wordt door innovatieve ontwikkelingen.

Een ontwikkeling die de bovengenoemde spreuk in een ander daglicht kan zetten. Want stel dat werk een hobbybeleving in zich heeft. Ontwikkelingen in de hobbysfeer vinden we uitdagend en interessant. Daarin willen we soms grensoverschrijdend investeren. Als hardloper wil je op de hoogte blijven van de nieuwste ontwikkelingen op het vlak van schoeisel. Als schaker maak je gebruik van de nieuwste digitale hulpmiddelen. Als trainer zoek je steeds naar de nieuwste trainingsvormen en zo kan een ieder dat voor zichzelf invullen.

Meer en meer techniek

Zoeken we als het om ons werk gaat ook steeds naar vernieuwing? Staan we open voor nieuwe technieken? Zoeken we de grenzen van ons kunnen? De techniek rukt steeds verder op. We gebruiken robots, menselijke wasstraten, sensoren, voeren forse ethische discussies en zien onze omgeving verzakelijken. Blijft werk dan nog steeds een hobbybeleving? Wat mij betreft wel! Als werker in zorg en welzijn, bij welke organisatie en in welke functie dan ook, biedt deze tijd volop kansen om te doen wat leuk is en waarin je gelooft.

Blik op de toekomst

Op dit moment is Calibris volop bezig om haar visie op alle veranderingen in relatie tot praktijkleren te vertalen naar een (strategische) aanpak. Dit kan en wil Calibris niet alleen. Met veel plezier heb ik dan ook deelgenomen aan de beleidsmiddag van ZON georganiseerd door DOSS. Een uniek voorbeeld van samenwerkend onderwijs met de blik gericht op de toekomst.

Hoe dan ook, werk of hobby: zorg & welzijn blijft (jonge) mensenwerk. De lat voor kwaliteit kan nooit hoog genoeg liggen!

Dirk de Jonge | Strategisch adviseur Calibris

Nieuw pilot-project in Groningen: havo Carrousel

Vanaf schooljaar 2012/2013 gaat een voor velen lang gekoesterde wens in vervulling: vmbo Carrousel krijgt navolging binnen de havo. Drie vo-scholen in de stad Groningen doen mee aan de pilot havo Carrousel: CSG Wessel Gansfort College, CSG Augustinuscollege en H.N. Werkman College. Visio de Brink, een instelling in Vries voor volwassenen met een visuele en verstandelijke beperking, is een van de instellingen die havo-4 leerlingen ontvangt. Curaat sprak erover met Frits Colenbrander van Visio de Brink.

Frits Colenbrander, Visio De Brink

Visio de Brink is al langere tijd voorstander van een havo Carrousel. Waarom?

Meedoen aan beroepsoriëntatie voor leerlingen van het voortgezet onderwijs vinden wij van groot belang. Het is misschien geen investering waar je als instelling direct rendement van hebt, maar dat hoeft ook niet. Onze belangrijkste drijfveer om mee te doen, is dat wij vinden dat je als organisatie een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebt naar jonge mensen. Immers, alle organisaties zoeken medewerkers met ervaring en iedereen vindt het belangrijk dat jonge mensen goede keuzes maken. Dan moet je je als organisatie ook de vraag stellen: wat hebben wij daar dan zelf aan gedaan?

Is de havo Carrousel voor jullie een middel om nieuwe medewerkers te werven?

Nee, het werven van nieuwe mensen gaat bij ons vrij geruisloos, 70% van de medewerkers komt hier binnen via stages. Voor ons geldt wel dat onbekend onbemind maakt. Daarom doen we veel aan voorlichting om bij mensen in beeld te komen en werken we bewust aan een goed stage-imago. En toch, mensen die hier werken hebben een intrinsieke motivatie voor dit werk en die motivatie kan heel klein beginnen. Het kan maar zo zijn dat het begon tijdens een Carrouselbezoek.

De kern van Carrousel, en ook van de havo Carrousel, is dat leerlingen kunnen kennismaken met beroepen. Laten jullie verzorgende beroepen zien?

Bij gehandicaptenzorg denk je inderdaad het eerst aan verzorgende beroepen, maar wij willen de leerlingen die meedoen aan de havo Carrousel juist laten zien welke functies er nog meer zijn. We werken bewust aan beeldvorming door ze te laten zien dat je hier ook functies hebt zoals fysiotherapeut, logopedist, mondhygiënist, HRM-medewerker en gedragsdeskundige. Natuurlijk krijgen de leerlingen ook informatie over onze doelgroep, want dat is core business, maar het hoofdbestanddeel van het programma is

dat leerlingen verdeeld in kleinere groepjes interviews houden met beroepsbeoefenaren. Mijn ervaring bij mijn collega's is dat, ondanks dat iedereen het druk heeft, ze allemaal graag aan jonge mensen over hun vak vertellen. Ik verwacht dat ze met de havo-leerlingen heel inhoudelijk op hun vak kunnen ingaan. En ik denk dat ik net als bij de vmbo Carrousel de gesprekken echt moet afkappen.

Stellen jullie bepaalde eisen aan de leerlingen die bij jullie komen voor hun beroepsoriëntatie? Moeten ze bijvoorbeeld al een beetje geïnteresseerd zijn in gehandicaptenzorg?

Nee, we stellen van tevoren geen eisen en dat kan ook niet, vind ik, want voor leerlingen is het heel lastig om een beeld te hebben van ons werk. Pas door te ervaren weet je wat het is en of het wat voor je is. Bij sommige leerlingen die hier komen zie je inderdaad dat er sprake is van een klik, bij anderen zie je dat ze het helemaal niets vinden. Dat laatste vinden we niet erg, integendeel. Als leerlingen weten wat ze niet willen, dan kan ze dat ook helpen om keuzes te maken. De oriëntatiefase waar de leerlingen middenin zitten is heel belangrijk en tegelijkertijd razend moeilijk. Misschien dat wij een bijdrage leveren aan dat proces van kiezen.

Detty Brink namens Projectbureau vmbo Carrousel Groningen & Drenthe

De pilot havo Carrousel wordt net als de vmbo Carrousel verzorgd door het Projectbureau vmbo Carrousel Groningen & Drenthe. Wie meer wil weten over doelgroep, opzet en samenwerkingspartners, kan een informatieflyer opvragen bij het Projectbureau. (e.rozeman@projectbureau-vmbo-carrousel.nl).

Instrumenten 'Parel-project' S-factor volop in gebruik

De S-factor, het project dat eind 2012 formeel werd afgesloten, heeft waardevolle instrumenten opgeleverd die inmiddels volop in gebruik zijn. Deelnemers en projectleiders zijn zeer tevreden over dit resultaat. De subsidieverstrekker, het HPBO, bevestigde dit met een projectbeoordeling 'goed', de hoogste waardering en omschreef de projectaanpak als 'een parel'. Genoeg redenen om trots op te zijn!

Tijdens de afsluitende conferentie van de S-factor op 5 juni 2012

In het project de S-factor werkten twee regionale samenwerkingsverbanden vijf jaar lang aan de ontwikkeling van een doorlopende leerlijn vmbo-mbo-hbo. Met als doel de overgang tussen de schoolsoorten zo soepel mogelijk te laten verlopen. Binnen het project werd een zogenaamde gespiegelde overlegstructuur toegepast. Door medewerkers uit onderwijs en werkveld in twee regio's te laten samenwerken, konden die regio's van elkaars expertise profiteren. In Noord-Holland richtten de deelnemers zich op binnenschoolse activiteiten, de regio Groningen, Drenthe en Noord-Overijssel concentreerde zich op het buitenschoolse deel. Deze werkwijze, waarin onderlinge informatie-uitwisseling centraal stond, bleek succesvol en leverde een aantal concrete instrumenten op die in de praktijk volop in gebruik zijn.

Instrumenten stimuleren keuzeproces

Alle ontwikkelde S-factor-instrumenten stimuleren dat leerlingen en studenten zich zo breed mogelijk oriënteren op het vervolg van hun opleiding. Na afloop van een oriëntatiefase kiezen ze voor de branche waar ze zich verder in willen specialiseren. Hoe eerder die specialisatie gebeurt, hoe meer specialistische kennis ze kunnen verwerven. Het onderwijs stimuleert dat leerlingen en studenten in een eerder stadium hun (opleidings)keuze maken. Het onderwijs is genoodzaakt tot een strenger aannamebeleid doordat door nieuwe financieringsmaatregelen doorgroei financieel onaantrekkelijk is. Voor beide partijen is het dan ook van belang dat deelnemers vroegtijdig een juiste keuze maken.

Opdrachten verdiepende stages vmbo

Eén van de ontwikkelde instrumenten zijn opdrachten voor verdiepende stages binnen het vmbo. Vierdejaars vmbo-leerlingen krijgen sinds een aantal jaren de mogelijkheid om een korte verdiepende stage te lopen in de zorg. Doordat de leerlingen een korte periode werken in een zorginstelling, worden zij zich eerder bewust van wat ze later kunnen verwachten. De opdrachten die tijdens de verdiepende stages worden gebruikt, laten de leerlingen ervaring opdoen met opdrachten en terminologie uit het mbo. Tijdens de S-factor hebben inmiddels 350 deelnemers de opdrachten gebruikt.

Branchemarkten

Binnen de S-factor werden ook zogenaamde Branchemarkten ontwikkeld. De deelnemers maken tijdens één middag kennis met alle branches die in een bepaalde opleiding voorkomen. Medewerkers van zorginstellingen geven er presentaties en vaak nemen ze ook stagiaires mee die vertellen over hun praktijkervaringen. Ook hier kunnen de deelnemers zich breed oriënteren, want ook branches waar ze in eerste instantie niet aan zouden denken zijn vertegenwoordigd op een Branchemarkt. Deelnemers gaven na afloop aan dat zij dit een leuke manier vonden om zich te oriënteren en dat ze inderdaad beter in staat waren een keuze te maken.

Digitale portal

Binnen de S-factor werd tot slot de digitale S-factor ontwikkeld. Dit is een portal (webpagina, red.) waarin links en documenten te vinden zijn van studenten, werkbegeleiders, coördinatoren en management. Nieuw is het Digitale Portfolio binnen de 'Hanze Community', de digitale leeromgeving van de Hanzehogeschool Groningen. Mbo-deelnemers die interesse hebben om hbo-verpleegkunde te gaan studeren kunnen zich hiervoor aanmelden. Ze kunnen er informatie vinden, vragen stellen in een forum en een digitaal portfolio maken door middel van het uploaden van diploma's, afgeronde opdrachten op het mbo en andere documenten die nodig zijn voor de selectieprocedure.

Elvira Coffetti | Projectmedewerker ZON

Minder uitval door S-factor model

Het 'S-factor model' werd in eerste instantie ontwikkeld door zeven ziekenhuizen in Groningen, Drenthe en Noord-Overijssel. De ziekenhuizen hebben het S-factor model, inclusief alle ontwikkelde instrumenten en opdrachten, volledig geïmplementeerd. Het uitvalspercentage van leerlingen en studenten is sindsdien verminderd van ruim 50% naar 20%.

Kort nieuws

Project Kraamzorg stimuleert samenwerking

Het project Kraamzorg, bedoeld om jonge talenten voor de kraamzorg te werven en te behouden, is sinds de start in 2010 zeer succesvol. Het aantal deelnemers in Groningen, Drenthe en Friesland steeg van 26 in 2010-2011 naar 52 in 2012-2013. Inmiddels is er sprake van een hechte samenwerking tussen onderwijs- en kraamzorginstellingen. Er wordt veel informatie uitgewisseld en ook neemt het aantal gastlessen toe.

Examinering

Het dagelijks bestuur van ZON, DOSS, heeft de intentie uitgesproken om examens op elkaar af te stemmen. Het Platform Onderwijs en Examinering is gevraagd daarvoor een projectplan op te stellen met daarin de volgende elementen:

- focus op standaarden in examinering (onder regie van MBO raad) dat uit acht deelprojecten bestaat;
- nieuwe kwalificatiedossiers 2013-2014;
- evaluatie efficiency examens ROC;
- besluitvormingsprocedure examinering ROC;
- projecten naar aanleiding van 'Focus op vakmanschap' van de ROC's.

Vraag en aanbod stageplaatsen 2012/2013 Zorgopleidingen mbo-hbo

Opleidingscluster	Vraag	Aanbod
1 Zorghulp	115	45
2 Helpende eerste jaars parttime	345	70
2 Helpende tweede jaars parttime	731	630
3 Verzorgende/Verpleegkundige eerste jaars/tweede jaars fulltime	420	228
3 Verzorgende/Verpleegkundige eerste jaars/tweede jaars parttime	963	767
3 Verzorgende derdejaars fulltime	130	96
4 Verzorgende/Verpleegkundige tweede jaars/derde jaars fulltime	105	118
4 Verzorgende/Verpleegkundige tweede jaars/derde jaars parttime	828	964
4 Verpleegkundige derde jaars/ vierde jaars fulltime	754	607
5 Verpleegkundige hbo tweede jaars fulltime	275	275
5 Verpleegkundige hbo tweede jaars deeltijd	28	13
5 Verpleegkundige hbo derde jaars parttime	240	249
5 Verpleegkundige hbo derde jaars deeltijd	5	9
5 Verpleegkundige hbo vierde jaars fulltime	280	307
5 Verpleegkundige hbo vierde jaars deeltijd	20	9
Totaal	5239	4387

Bron: Stagematching 08-11-2012

In schooljaar 2012/2013 hebben opnieuw meer leerlingen voor een opleiding in de Zorg gekozen. De meesten van hen gaan in de periode 3 en 4 op stage. Zoals voorgaande jaren wordt een deel van de derdejaars Verzorgende en tweedejaars Verpleegkundige plaatsen ingezet voor eerstejaars leerlingen. Omdat er dan alsnog sprake is van een tekort, wordt met instellingen overlegd of part-

time plaatsen fulltime benut mogen worden.

In 2013 start verder een pilot-project met een nieuw stagemodel voor de verkorte opleiding Verzorgende IG dat samen met Calibris werd ontwikkeld. Zie ook het artikel hierover op pagina 10.

Het Stagebureau van ZON

Personalia

Wijzigingen DOSS-bestuur

Inge Biesbroek nam in januari 2013 afscheid als voorzitter van DOSS, het dagelijks bestuur van ZON. De voorzittersrol is overgenomen door Gerda Dekker, regiodirecteur van het Alfa-college. Greet Buiten vertegenwoordigt de Academie voor Verpleegkunde van de Hanzehogeschool Groningen binnen het DOSS.

Ook Cor Verbree van ROC Menso Alting nam in 2012 afscheid als DOSS-bestuurslid. De nieuwe directeur van ROC Menso Alting, Gerlof Boersma, heeft zijn bestuursfunctie overgenomen.

ZON-bijeenkomsten

In februari werd er opnieuw een Branchemarkt georganiseerd, ditmaal voor tweedejaars studenten mbo niveau 3 en 4. Voor achtergrondinformatie lees ook het artikel op pagina 15. Nadere informatie over de Branchemarkten staat op www.netwerkzon.nl

Een actueel overzicht van alle ZON-overleggen in 2013 vindt u op: www.netwerkzon.nl

ZON-project E-flow Nursing

Binnen het nieuwe ZON-project E-flow Nursing zijn digitale toetsvragen ontwikkeld voor mbo-v en hbo-v studenten over de branches gehandicaptenzorg en psychiatrie. De proef-toetsvragen zijn begin 2013 beoordeeld en inmiddels waar nodig aangepast. Op www.netwerkzon.nl vindt u meer informatie over dit ZON-project.

Het Stagebureau: nieuwe website en e-mailadressen

ZON en Het Stagebureau hebben een nieuwe website én nieuwe mailadressen. Kijk snel op www.netwerkzon.nl voor het laatste nieuws, documenten en de agenda voor netwerkbijeenkomsten. Via deze website kunt u inloggen op Stagematching en Stagemarkt.

De medewerkers van Het Stagebureau kunt u als volgt bereiken:

Jelly Zuidersma, j.zuidersma@netwerkzon.nl
Ellen van Zonneveld, e.vanzonneveld@netwerkzon.nl
Elvira Coffetti, e.coffetti@netwerkzon.nl
Lisanne Elzes, l.elzes@netwerkzon.nl

Adres en telefoonnummer van Het Stagebureau zijn ongewijzigd. U vindt ons op Rummerinkhof 2, 9751 SL Haren, telefoonnummer 050 575 74 75.